

6/18.3.2013

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Langinkosken keisarillinen kalastusmaja
Saavutettavuuskartoitus • 4 / 2011

kynnys konsultit

Kynnys ry / Kynnys konsultit
Siltasaarenkatu 4
00530 HELSINKI

puh. (09) 685 0110
fax (09) 6850 1199
www.kynnyskonsultit.fi

www.kulttuuriakaikille.info
www.kulturforalla.info
www.cultureforall.info

Kulttuuria kaikille -palvelu / Valtion taidemuseo
Kaivokatu 2
00100 HELSINKI

puh. (09) 1733 6378
www.kulttuuriakaikille.info

Kannen kuvat: Saija Sikkilä ja Niina Kilpelä, Kynnys ry

Langinkosken keisarillinen kalastusmaja
 SAAVUTETTAVUUSKARTOITUS
 05/2011

Kohde: Langinkosken keisarillinen kalastusmaja
 Keisarinmajantie 118
 48230 Kotka

Läsnä 16.5.2011:

Antero Hänninen,
Langinkosken keisarillinen kalastusmajamuseo
 Niina Kilpelä, *Kynnys ry*
 Hannu Saarinen,
Langinkosken keisarillinen kalastusmajamuseo
 Sari Salovaara,
Kulttuuria kaikille, Valtion taidemuseo
 Saija Sikkilä, *Kynnys ry*
 Kari Taimisto, *Cursor oy*

Tämä Kynnys ry:n ja Kulttuuria kaikille -palvelun toteuttama saavutettavuuskartoitus on tehty Cursor oy:n tilauksesta. Raportissa on tarkasteltu niitä saavutettavuuteen liittyviä asioita, joiden on kartoituksessa havaittu tarvitsevan muutosta. Hyviä ja toimivia ratkaisuja käsiteltiin laajemmin kartoituksen aikana. Asioita on tarkasteltu vain saavutettavuuden ja esteettömyyden näkökulmista ja suojeluasiat on arvioitava erikseen mahdollisten muutostöiden yhteydessä.

Tässä saavutettavuuskartoituksessa on tarkasteltu Langinkosken keisarilliseen kalastusmajan keisarin majaa, kalastajien taloa, ortodoksista kappelia, vahtimestarin taloa, kalahautomoa,

pysäköintialueita sekä kulkureittejä. Kehittämiskohteita löytyy niin liikkumisen esteettömyyden kuin näkemis- ja kuulemisympäristön osa-alueilta. Kohteen lähestyttävyyttä on tarkasteltu myös viestinnän ja yleisöpalveluiden toimivuuden osalta. Rakennetun ympäristön esteettömyyden näkökulmasta suurimmat haasteet rakennusten osalta ovat sisäänkäyntien tasoerot ja paikoittain tiukka mitoitus. Jyrkät kulkureitit ja maaston epätasaisuus puolestaan hankaloittavat pääsyä rakennuksille. Alueella ei ole esteetöntä wc-tilaa.

Kohteen saavutettavuudesta tiedottaminen on myös tärkeää. Verkkosivut ovat hyvä paikka kertoa kohteesta ja mahdollisista haasteista. (Ks. Viestintä / Verkkosivut). Asiakkaan kannalta on tärkeää kertoa myös yhteyshenkilö, jolta voi tarvittaessa kysyä lisätietoa. Kartan ja kuvien avulla voidaan kohteesta kertoa enemmän.

Helsingissä 10.6.2011

Saija Sikkilä
 suunnittelija
 Kynnys ry

Niina Kilpelä
 arkkitehti SAFA
 Kynnys ry

Sari Salovaara
 projektipäällikkö
 Kulttuuria kaikille -palvelu
 Kehys, Valtion taidemuseo

SISÄLLYSLUETTELO

SAAPUMINEN KOHTEESEEN	5	KALASTAJIEN TALO	20
PIHA-ALUE	7	VAHTIMESTARIN TALO	21
Kulkureitit piha-alueella	7	Sisäänkäynti	21
Sillat kulkureiteillä	7	Liikkuminen sisätiloissa	21
Portaat ja luiskat	7	KALAHAUTOMO	23
Valaistus piha-alueella	8	ORTODOKSINEN KAPPELI	23
OPASTEET	10	WC-TILAT	24
Ulkotilojen opasteet	10	PIHARAKENNUKSET	25
Sisätilojen opasteet	10		
KEISARIN MAJA	13	PALVELUT	
Sisäänkäynti	13	TIETOJA JA PALVELUJA MONILLA AISTEILLA	26
Liikkuminen sisätiloissa	15	VIESTINTÄ	28
Ensimmäinen kerros	15	Verkkosivut	28
Eteishalli	15	Opaskirja	30
Olohuone	17	OPASTETUT KIERROKSET	31
Keisarin pukuhuone	17		
Keisarin työhuone	17		
Keittiö	17		
Toinen kerros	18		

SAAPUMINEN KOHTEESEEN

Pohjoinen pysäköintialue sijaitsee Keisarinmajantien varrella. Ajouradan asfaltointi on paikoin rikkoontunut ja epätasainen. Lähempänä pysäköintialuetta kulkuväylä on sorapintainen ja varsinainen pysäköintialue kalliopintainen.

Pysäköintialue on merkitty P-opasteella ja se on valaistu. Alue on laaja ja sen kalliopinnassa on kuoppia ja epätasaisuutta. Alueella ei ole liikkumisesteisille varattuja autopaikkoja eikä erikseen merkittyä saattoliikenteen pysähtymispaikkaa.

Pysäköintialueelta on jyrkkä (pituuskaltevuutta jopa 19 %), sorapintainen kulkureitti keisarilliselle kalastusmajalle. Reitillä ei ole väliatasanteita eikä reitin varrella istuimia levähtämiseen. Reitti on valaistu, mutta valaisimien sijoittelun perusteella arvioiden niiden väliin jää hämärämpiä katvealueita.

Huoltoajo on sallittu pohjoiselta pysäköintialueelta vahtimestarin asunnon edustalle. Pihapiirissä, lähellä vahtimestarin asuntoa, on henkilökunnan käytössä olevat autopaikat. Paikkoja ei ole merkitty. Pysäköintipaikoilla on sekä pituus-, että sivukaltevuutta.

Museoalueen eteläinen pysäköintialue sijaitsee Langinkoskentien varrella. Langinkosken sillan läheisyydessä sijaitsevat lähimmät julkisen liikenteen linja-autopysäkit. Pysäköintialue on merkitty P-opasteella ja asfaltoitu. Alueella ei ole valaistusta. Alueella ei ole liikkumisesteisille varattuja autopaikkoja eikä erikseen merkittyä saattoliikenteen pysähtymispaikkaa.

Pysäköintialueelta museoalueelle kuljetaan joko Langinkoskentien ylitse tai sillan ali. Molemmat kulkureitit ovat liian jyrkkiä pyörällisen apuvälineen käyttäjän kannalta. Molempien reittien pituuskaltevuus on suurimmillaan 26 %. Kulkureitti on pääosin sorapintainen ja pitkä eikä sen varrella ole istuimia levähtämiseen. Kulkureitin varrella ei ole valaisimia.

(Kulkureitin opasteet ks. OPASTEET / Ulkotilojen opasteet)

Kehittämiskohteita

- Esteettömien autopaikkojen sijoittaminen
 - Selvitetään mahdollisuudet esteettömän autopaikan sijoittamiseksi vahtimestarin talon yhteyteen tai muualle piha-alueelle sekä pysäköintipaikoille.
 - Autopaikat merkitään ISA-merkillä (kansainvälinen pyörätuolimerkki) sekä pystytolpalla että pysäköintipaikan pintaan. Esteettömän autopaikan tulee olla mahdollisimman tasaisella pinnalla ja mitoitettu oikein.
 - Kulkureitin esteettömiltä autopaikoilta rakennusten sisäänkäynneille tulee olla esteetön.
- Kulkureittien esteettömyyden kehittäminen
 - Valaistuksen parantaminen
 - Levähdyspaikkojen lisääminen
 - Selvitetään mahdollisuudet pituuskaltevuuden loiventamiseen
 - Tukikaiteiden sijoittaminen kulkureitin jyrkimpiin osuuksiin

Pohjoisen pysäköintialueen pinta on kalliota.

Vahtimestarin talon läheisyydessä on merkitysemätön autopaikka.

Kulkureitin alkupää eteläiseltä pysäköintialueelta museoalueelle on jyrkkä.

Eteläiseltä pysäköintialueelta saavuttaessa täytyy kulkea maantien yli tai sillan ali. Kulkureitti on jyrkkä.

PIHA-ALUE

Langinkosken keisarillisen kalastusmajan piha-alue on laaja. Kartoituksessa keskityttiin tarkastelemaan keisarin majan, kalastajien talon, ortodoksisen kappelin, vahtimestarintalon ja kahautomon välisiä kulkureittejä ja piha-aluetta. Esteettömyyden kannalta suurimmiksi haasteiksi muodostuvat suuri pituuskaltevuus kulkureitillä pysäköintialueilta piha-alueelle ja kulkureitillä vahtimestarin talolta kohti keisarin majaa. Myös tasoerot kulkureitillä keisarin majalta kalastajien talolle muodostuvat esteiksi.

Kulkureitit piha-alueella

Esteettömyyden näkökulmasta kaikilla kulkureiteillä on kehitettävää. Kulkureitit ovat pääosin sora- ja kalliopintaisia. Pihan kulkureiteillä on paikoin kuoppia, kiviä ja puiden juurakkoja. Pihalueen kulkureittien jyrkimmissä kohdissa on pituuskaltevuutta 14–16 %. Kulkureittien varrella on jonkin verran istuimia levähämiseen. Istuimissa ei ole selkä- tai käsinoja.

Langinkosken penkereen jyrkimmissä kohdissa on kaiteet. Joen uoma vahtimestarin talon edustalla on kuitenkin suojaamaton eikä ajautumista vesialueelle jyrkän kulkureitin päässä ole estetty. Pääportti ohjaa kulkua kalastusmajalle.

Näköalatasanne sijaitsee Kalastajien talosta länteen. Tasanteen sijaintia ei ole opastettu. Kulkureitti keisarin majalta näköalatasanteelle on vaikeakulkuinen (siltojen tasoerot, polkujen juurakot ja kivet). Näköalatasanteella on hieman pituus- ja sivu- kaltevuutta. Tasannetta reunustaa avokaide, suojareunaa ei ole. Kaiteen kiviperustan vierestä, näköalatasanteen puolelta, maa

on pettänyt ja tasanteeseen on syntynyt kuoppa. Tasanteen laidalla on penkit, joissa ei ole selkä- tai käsinoja. Penkit on sijoitettu kulkureitin sivuun, jossa ne eivät aiheuta törmäysvaaraa.

Sillat kulkureiteillä

Kulkureiteillä on puisia siltoja. Siltojen kaiteet toimivat auttavasti käsijohteina, mutta varsinaisia tukikaiteita (käsijohteita) ei ole. Siltojen laudoitus on harvaa ja pyörällisen apuvälineen renkaat oppoavat helposti rakoihin. Tämä hankaloittaa liikkumista erityisesti, kun laudoituksen suunta on kulkusuunnan mukainen. Sil- lan kaide on avonainen eikä suojareunoja ole, jolloin pyörällinen apuväline voi luiskahtaa reunan yli.

Portaat ja luiskat

Keisarin majan edustalla, kalastajien talolle johtavalla kulkureitillä sijaitseva luiska on erittäin jyrkkä (kaltevuus 25 %) eikä siinä ole käsijohteita. Luiskassa on suojareunat. Luiskan keskellä on vaakasuuntainen listoitus, joka hankaloittaa pyörällisellä apuvälineellä liikkumista. Luiskan alkamis- ja päättymiskohtaa ei ole merkitty kontrastimerkinnöin.

Keisarin majan ja kalastajien talon väliin sijoittuvan sillan päässä on kolme porraskelmaa. Sillan kaide päättyy ennen portaita, eikä portaissa ole käsijohteita. Askelmien reunat eivät erotu tummuuskontrastina.

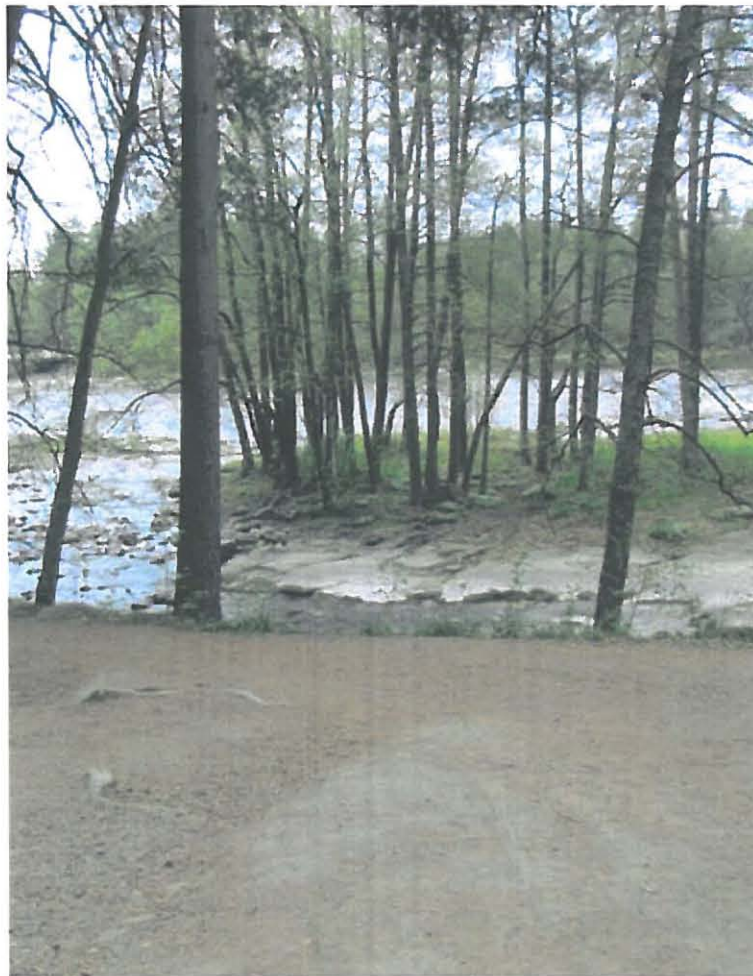
Kalastajien talolta näköalatasanteelle johtavalla kulkureitillä on silta, jonka toisessa päässä on portaiden lisäksi kapea luiska. Luiskan alaosassa on suuria kiviä, eikä luiskassa ole suoja-reunoja. Se ei sovellu pyörällisen apuvälineen käyttäjälle. Sil-lan kaiteet päättyvät ennen portaiden ja luiskan alkamiskohtaa. Luiskassa ja porrasaskelmassa ei ole käsijohteita. Askelmien reunat eivätkä luiskan alkamis- ja päättymiskohta erotu tummuuskontrastina.

Valaistus piha-alueella

Piha-alueen valaistus on vähäistä. Kulkureitti pohjoiselta pysäköintialueelta vahtimestarin talolle on valaistu. Lisäksi vahtimestarin talon edustan piha-alueella on muutama valaisin. Vahtimestarin talossa, keisarin majassa ja kalastajien talossa on sisäänkäynneillä valaisimet. Kartoitus suoritettiin päiväsaikaan, joten valaistusta ei ole tässä yhteydessä käsitelty tarkemmin. Valaisimien sijoittelun ja määrän perusteella arvioiden kulkureiteille ja sisäänkäynneille jää pimeämpiä katvealueita. Valaistuksella voidaan lisätä turvallisuutta ja helpottaa myös tilan hahmottamista.

Kehittämiskohteita

- Kulkureittien esteettömyyden kehittäminen
 - Kulkureittien loiventaminen, välitasanteet
 - Kulkuväylien kunnossapito, jotta väylä on mahdollisimman esteetön (pinta kova, tasainen ja märkänäkin luis-tamaton), suurimpien juurakoiden peittäminen
 - Tukikaiteiden lisääminen kulkuväylien jyrkimpiin koh-tiin
 - Levähdyspaikkojen lisääminen kulkureittien varrelle (sivuun kulkuväylältä, ettei aiheuta törmäysvaaraa)
- Luiskien parantaminen
 - Keisarin majan edustan kiinteän luiskan loiventaminen, käsijohteiden lisääminen ja vaakalistojen poistaminen
- Siltojen käytettävyyden parantaminen
 - Tasoerojen ratkaiseminen
 - Laudoituksen tihentäminen (suositeltava rakojen leve-yys 5 mm)
 - Käsijohteiden lisääminen
 - Kontrastimerkinnot tasoeroissa
- Esteettömyysnäkökohtien huomioiminen ulkotilojen kalusteissa
 - Istuimia eri korkeuksilla.
 - Osassa istuimista tulee olla sekä selkä- että käsinojat
 - Mahdolliset pöytäryhmät tulee sijoittaa niin, että niiden ääreen pääsee myös pyörätuolilla.
- Piha-alueen valaistuksen tarkastaminen

Jyrkkä kulkureitti johtaa suoraan suojaamattoman joenuoman reunalle.

Suojareunaton ja kapea luiska ei sovellu pyörällisen apuvälineen käyttäjälle.

Sillan lautarakenteen väliin jää suuret raot.

Luiska on jyrkkä, eikä siinä ole käsijohteita. Poikittaissuuntainen listoitus hankaloittaa liikkumista pyörällisellä apuvälineellä.

Tasoero sillan päässä. Portaissa ei ole käsijohteita.

OPASTEET

Museoalueella on melko vähän opasteita niin ulko- kuin sisätiloissa ja opastusta tulee kehittää kokonaisvaltaisesti. Opasteiden yhtenäisellä tyyllillä ja johdonmukaisella sijoittelulla helpotetaan opasteiden havaitsemista. Opasteiden tulee muodostaa katkeamaton kokonaisuus.

Ulkotilojen opasteet

Kohteeseen on tienvarsiopastus ja pysäköintialueille ohjaa mustavalkoinen kohdeopasteviitta.

Pohjoisen pysäköintialueen reunalla on kaksi karttaopastetta, toinen Kotkan alueesta (Kotkan Matkailupalvelun kartta) ja toinen Langinkoskesta. Langinkosken karttaopaste on sijoitettu myös eteläiseltä pysäköintialueelta museoalueelle johtavan kulkureitin varrelle. Langinkosken karttaopasteesta ilmenee mm. opasteen ja pysäköintialueiden sekä rakennusten ja päätoimintojen sijainnit. Opasteen aukinainen alaosa mahdollistaisi pääsyn opasteen lähelle myös pyörätuolilla. Opasteet (erityisesti eteläisen reitin varrella sijaitseva opaste) on kuitenkin sijoitettu nurmialueen reunalle, hieman kaltevalle ja epätasaiselle maaperälle, mikä hankaloittaa niiden tarkastelua läheltä heikon näön avulla, varsinkin pyörätuolista käsin. Opasteet sijaitsevat melko korkealla eikä niitä ole valaistu. Langinkosken opaste on katettu. Kirjasinkoko on varsin pientä ajatellen opasteen yläreunan tekstin lukemista istumakorkeudelta. Pohjoisen pysäköintialueen reunalle sijoitettu opaste on töhritty kirjaimin, mikä hankaloittaa opasteen lukemista.

Pohjoisen pysäköintialueen reunalla ja eteläisen kulkureitin alkupäässä on etäisyyden kertova opasteviitta keisarin majalle. Opaste sijaitsee metsän reunassa, ja sitä on vaikea päästä tarkastelemaan läheltä pituuskaltevuuden ja epätasaisen maaston vuoksi. Opasteessa on kohtalainen tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä. Puinen opasteviitta kuitenkin tummuu ajan saatossa, ja kontrasti heikkenee. Vastaavia opasteita on myös pihalueen kulkureiteillä.

Keisarin majan sisäänkäynnin vieressä on julkisivuun kiinnitetty opaste aukioloajoista ja pääsymaksuista. Opaste on kiinnitetty korkealle ja tekstin kirjasinkoko on pientä. Keisarin majan terrassin perustuksiin on kiinnitetty tupakoinnin ja lemmikit kieltävä symboliopaste. Opasteet sijaitsevat varsin matalalla.

Wc-tilan julkisivussa on tilaopaste, mutta muiden rakennusten julkisivussa tai edustalla ei ole tilan käytöstä kertovaa opastetta. Vahtimestarin talon pihapiirissä on ilmoitustaulu Langinkosken perhokalastuksesta. Ilmoitustaulu on katettu, mutta ei valaistu.

Sisätilojen opasteet

Sisällä keisarin majassa on tilaopasteet huoneista. Opasteet ovat katselukorkeudella ja sijoitettu niin, että niitä pääsee tarkastelemaan myös läheltä. Opasteissa on hyvä tummuuskontrasti tekstin ja taustan välillä. Yleisvalaistus keisarin majassa on paikoitellen heikko, mikä hankaloittaa opasteiden lukemista. Muissa rakennuksissa tilaopasteita ei ole.

Kehittämiskohteita

- Pysäköintialueella ja kulkureitin varrella sijaitsevien Langinkosken karttaopasteiden kehittäminen
 - Opasteiden sijoittaminen niin, että niitä on mahdollista lukea läheltä (tai kirjasinkoon suurentaminen)
 - Esteettömien autopaikkojen merkitseminen
 - Esteettömien sisäänkäyntien merkitseminen
- Opasteviittojen esteettömyyden kehittäminen
 - Kontrastien parantaminen
 - Opasteiden sijoittaminen niin, että niitä on mahdollista lukea läheltä
- Yleisopasteen (karttaopasteen) sijoittaminen piha-alueelle
 - Opasteesta tulee selvittää tärkeimpien toimintojen sijainnit (myös esteettömän wc-tilan sijainti)
- Tilaopasteiden lisääminen
 - Tilaopaste tulee sijoittaa seinälle, oven avautumispuolelle, katselukorkeudelle (1400–1600 mm), josta se on luettavissa läheltä myös heikon näön avulla, ilman avautuvan oven aiheuttamaa törmäysvaaraa.
 - Tilaopasteissa tulee suosia kohokirjaimia ja -symboleita, jolloin ne ovat myös käsin tunnusteltavissa.
 - Opasteissa tulee olla hyvät kontrastit tekstin ja taustan välillä sekä katseluetäisyyteen nähden riittävä kirjasinkoko. Selkeät kirjasintyypit, suurten ja pienten kirjaimien käyttö ja symbolit helpottavat hahmottamista.

Kotkan alueen opaste.

Langinkosken opaste pohjoisen pysäköintialueen reunalla. Maanpinnan kaltevuus opasteen edessä hankaloittaa opasteen lähelle pääsyä.

Kohdeopasteviitta eteläisen pysäköintialueen reunalla ohjaa Keisarilliselle kalastusmajalle.

Piha-alueella on ilmoitustaulu Langinkosken perhokalastuksen tiedotteille. Maanpinnan kaltevuus hankaloittaa ilmoitustaulun lähelle pääsemistä pyörällisellä apuvälineillä.

Tilaopaste Keisarinnan pukuhuoneen yhteydessä. Tekstin ja taustan väliillä on selkeä tummuuskontrasti.

Opasteviitta kulkureitin varrella. Opasteen välittömään läheisyyteen ei pääse apuvälineillä. Tummuuskontrasti taustan ja tekstin välillä on kohtalainen, mutta heikkenee puun tummuudessa.

Opastesymboleita kuistin perustuksissa.

KEISARIN MAJA

Sisäänkäynti

Keisarin majaan ei ole esteetöntä sisäänkäyntiä: pääsisäänkäynnin kuistille johtavat portaat. Alatasanteen reunaan muodostuu tasoero (n. 20 cm). Tasanteelle muodostuu halkaisijaltaan 1500 mm vapaa tila. Portaissa on käytössä irralliset, kourumaiset luiskat. Luiskat asetetaan pyydettyä paikoilleen. (Pyörätuolia käyttävä henkilö joutuu kuitenkin turvautumaan toisten apuun saadakseen yhteyden henkilökuntaan.) Luiskien kaltevuus on liian suuri (36 %) eivätkä ne ole turvalliset käyttää edes avustettuna. Portaissa eikä tasanteen reunan tasoerossa ole käsijohteita. Askelmien reunat eivät erotu tummuuskontrastina.

Sisäänkäynnin edustan kuisti on avara ja siinä on tilaa liikkua apuvälineiden kanssa. Terassilla on pöytäryhmiä. Istuimissa on selkänojat, mutta ei käsinojia. Sisäänkäynti on valaistu ja varustettu ovikellolla. Ovikello sijaitsee melko korkealla ajatellen lyhytkasvuisia tai pyörätuolia käyttäviä henkilöitä.

Sisäänkäynnillä on pariovet. Molemmat ovet on avattava, jotta kulkuaukon vapaa leveys on riittävä ajatellen liikkumista pyörällisellä apuvälineellä. Parioven toisen puolen haka sijaitsee korkealla. Ovien puukynnys on porrastettu (korkeus on alle 20 mm).

Keisarinmajaan on myös kaksi muuta sisäänkäyntiä, jotka eivät ole asiakaskäytössä. Sisäänkäynneillä on portaat. Portaissa ei ole käsijohteita, eivätkä askelmien reunat erotu tummuuskontrastina.

Kehittämiskohteita

- Selvitetään mahdollisuudet esteettömän sisäänkäynnin ratkaisemiseksi
 - Tasoeron ollessa lähes metrin, nostin on luiskaa käytökelpoisempi ratkaisu
- Pääsisäänkäynnin valaistuksen tarkastelu ja kehittäminen
- Sisäänkäynnin opasteiden kehittäminen
- Portaiden toiminnallisuuden parantaminen
 - Askelmien erottumisen parantaminen (kontrastiraidat merkitään ylimmän ja alimman askelman etureunoihin, mielellään jokaiseen askelmaan)
 - Käsijohteiden lisääminen (käsijohteiden tulee ulottua vähintään 300 mm yli portaiden/luiskan alkamis- ja päättymiskohdan)

Irralliset kourumaiset luiskat sisäänkäynnillä ovat jyrkät. Portaiden alatasanteen reunassa on tasoero.

Ovi avautuu portaiden alareunaan aiheuttaen törmäysvaaran. Käsijohde on vain portaan toisella puolella.

Tasoero toisessa kerroksessa. Askelmien reunat eivät erotu tummuuskontrastina.

Eteishallissa on istuin, joka helpottaa pukeutumista.

Asiakaspalvelutiski on korkea lyhytkasvuisten tai pyörätuolia käyttävien henkilöiden kannalta. Valaistus on epätasainen.

Liikkuminen sisätiloissa

Keisarin majan tilat sijoittuvat kahteen kerrokseen. Ensimmäisessä kerroksessa on tilaa liikkua apuvälineiden kanssa. Ovi- en vapaat kulkuaukot ovat riittävän leveät ajatellen liikkumista pyörällisillä apuvälineillä ja kynnykset ovat kohtuullisen matalat (n. 20–25 mm). Kynnyksiä on kaikkien huonetilojen välillä. Sekä ensimmäisessä että toisessa kerroksessa puukynnykset ovat porrastettuja. Korkeampia kynnyksiä on vain tiloissa, joihin museovierailia ei ole kulkua.

Toiseen kerrokseen ei ole esteetöntä kulkuyhteyttä. Kerrokseen johtavat kääntyvät portaat. Portaissa on käsijohde vain toisella puolella ja se päättyy liian aikaisin. Portaikon vapaa kulkuaukko on kapeimmillaan 820 mm. Portaissa on hämärä valaistus. Askelmien reunojen metallilistat eivät muodosta riittävää tummuuskontrastia, jotta askelmien reunat erottuisivat selkeästi. Portaat ovat liukkaat, erityisesti muovisia kenkäsuojia käytettäessä. Keisarin työhuoneen avoin ovi työntyy portaiden eteen ensimmäisessä kerroksessa aiheuttaen törmäysvaaran.

Ensimmäinen kerros

Eteishalli

Sisäänkäynnistä saavutaan eteishalliin. Hallissa on kohtalaisesti tilaa liikkua apuvälineiden kanssa. Tarkasteluhetkellä eteishallissa oli myös selkänöjallinen istuin, mikä helpottaa muovisten kenkäsuojien pukemista. Hallissa on pystyaulakko asiakkaiden vaatesäilytystä varten. Naulakko sijaitsee seinän vierustalla, syrjässä kulkureitiltä, eikä aiheuta törmäysvaaraa. Naulakossa on vaatekoukkuja ainoastaan yhdellä, varsin korkealla korkeudella ajatellen lapsia, lyhytkasvuisia henkilöitä tai pyörätuolinkäyttäjiä. Henkilökunnan vaatesäilytykseen tarkoitettu naulakko on seinällä, palvelutiskin päädyssä, ja se sijaitsee korkealla.

Museon asiakaspalvelutiski (lipunmyynti) sijaitsee hallissa. Tiskin korkeus on 1100 mm, mikä on liian korkea ajatellen pyörätuolia käyttävää tai lyhytkasvuista henkilöä. Tiskissä ei ole vapaata polvitilaa eikä mahdollisuutta asioida istuen. Tiskin yleisvalaistus on heikko (pöydän reunalla 70 lx). Lähempänä tiskin kohdevalaisinta valoa on kuitenkin 670 luksia. Käytössä ei ole palvelupistesilmukkaa.

Eteishallissa ja muissa huonetiloissa lattioilla oleva matto on paikoin kiinnitetty lattiaan maton aiheuttaman kompastumisvaaran välttämiseksi. Maton reunat aiheuttavat kuitenkin edelleen kompastumisvaaran. Lisäksi se rullautuu helposti kasaan pyörällisellä apuvälineellä kuljettaessa.

Olohuoneessa on riittävästi vapaata tilaa ajatellen liikkumista apuvälineillä. Pöydän jalkarakenteet hankaloittavat pöydän pätyyn pääsemistä pyörätuolilla.

Vitriinin alla on vapaata polvitilaa, mikä helpottaa pöydän ääreen pääsemistä pyörätuolilla.

Museovieraiden pääsy keittiöön on estetty köydellä. Ovensuuhun jää hieman ahdas kääntymistila pyörätuolille.

Kulku keisarinnan pukuhuoneeseen on estetty pleksillä. Pleksi ei erotu selkeänä kontrastina ympäristöstä ja aiheuttaa törmäysvaaran.

Olohuone

Eteishallista on kulku olohuoneeseen. Apuvälineillä liikkumisen kannalta riittävä oven vapaa kulkuaukko saadaan molempien ovilehtien ollessa avoinna (molemmat ovilehdet ovat auki museovierailujen aikana). Huoneessa on useita kalusteryhmiä, mutta myös tilaa apuvälineillä liikkumiseen.

Tuolien ja penkkien istuinkorkeudet vaihtelevat 420 ja 450 mm välillä. Osassa istuimista on selkä- ja käsinojat. Pöytien jalkarakenteet hankaloittavat hieman pöydän ääreen pääsemistä pyörätuolilla. Huoneen valaistus on epätasainen (huoneen keskellä 40 luksia, ikkunan edessä 350 luksia). Ikkunoista tuleva vasta- valo voi aiheuttaa häikäisyä ja hankaloittaa huuilta lukua.

Huoneessa olevien vitriinipöytien alla on vapaata polvitilaa, jolloin myös pyörätuolia käyttävä henkilö pääsee tarkastelemaan kohdetta läheltä. Vitriinien lasien kiiltävä pinta heijastaa valoa, mikä hankaloittaa kohteen tarkastelua. Seinälle, vitriinikaapin yläpuolelle, on ripustettu kuvia sekä Langinkoski vuosisadan vaiheessa -kirjoitus, joita ei niiden eteen sijoitetun vitriinin vuoksi pääse tarkastelemaan läheltä.

Keisarinnan pukuhuone

Olohuoneesta on näköyhteys keisarinnan pukuhuoneeseen. Oviaukkoon on asennettu kirkas pleksi estämään museovieraiden kulun huoneeseen. Pleksissä on ylä- ja alalaidassa listat, mutta ne eivät muodosta riittävää tummuuskontrastia mikä saattaa aiheuttaa törmäysvaaran. Pleksin yläreuna saattaa osua osalle pyörätuolinkäyttäjistä hankalasti katselukorkeudelle.

Keisarin työhuone

Aulasta on kulku keisarin työhuoneeseen. Tilaopaste on sijoitettu ovilevyyden, katselukorkeudelle. (Ovi ei mahdu avautumaan kokonaan eteiseen sijoitetun pöydän takia.) Ovet ovat auki museovieraiden ollessa paikalla, joten tilaopasteen sijoitus ei aiheuta merkittävää törmäysvaaraa. Työhuoneessa on tilaa myös apuvälineillä liikkumiseen (halkaisijaltaan 1500 mm vapaa tila mahdollistaa pyörätuolilla kääntymisen).

Keittiö

Aulasta pääsee keisarin majan keittiötilaan. Museovieraille on pääsy rajattuun osaan huonetta. Tähän ovelta uunille rajautuvaan, köydellä rajattuun tilaan muodostuu halkaisijaltaan 1300 mm vapaa tila, jossa mahtuu kääntymään pienemmällä pyörätuolilla. Oven vapaan kulkuaukon leveys on 820 mm.

Toinen kerros

Toisen kerroksen huoneissa on kohtuullisesti vapaata tilaa ajatellen liikkumista apuvälineiden kanssa. Kaikkiin huoneisiin museovierailija ei ole pääsyä, vaan ovella on vaikeasti havaittava pleksi. Tilojen yleisvalaistus on melko hämärä.

Aulatilan puolella välissä on kolmen askelman korkuinen tasero (yhteensä 370 mm). Portaiden askelmat ovat umpinaiset ja suorareunaiset. Askelmien reunojen metallilistat eivät muodosta riittävää tummuuskontrastia, jotta askelmien reunat erottuisivat. Portaissa ei ole käsijohteita. Huoneissa kulkuväylille työntyvät hirsirakenteet saattavat aiheuttaa kompastumis- ja/tai törmäysvaaran.

Huoneiden ovet ovat pääasiassa pariovia. Molemmat ovilehdet ovat avoimia museovierailijain aikana, joten oven vapaa leveys on riittävä ajatellen liikkumista apuvälineiden kanssa. Huoneissa, joissa on yksilehtinen ovi, oven vapaa leveys on vain 760 mm. Ovissa on puiset porrastetut kynnykset, joiden korkeudet ovat n. 20 mm.

Hirsirakenteet työntyvät kulkuväylälle ja aiheuttavat törmäys- ja kompastumisvaaran.

Kulkuväylät ovat pääosin riittävän leveitä apuvälineillä liikkumiseen. Käytävätila toisessa kerroksessa.

Kehittämiskohteita

- Valaistuksen kehittäminen
 - Erityisesti tasoerojen valaistus
 - Tilapäisen valaistuksen hyödyntäminen museokierroksella
- Induktiosilmukan (palvelupistesilmukan) käyttömahdollisuus asiakaspalvelutiskillä ja museokierroksella (ks. Opastetut kierrokset)
- Kalusteiden sijoittelun tarkastelu
 - Riittävän leveät, vapaat kulkuväylät (kalusteet sijoitetaan pois kulkureiteiltä)
 - Vaatekoukkuja myös matalammalle korkeudelle
 - Irtonaisen maton aiheuttaman kompastumisvaaran välttäminen
- Portaiden toiminnallisuuden parantaminen
 - Käsijohteiden sijoittaminen portaiden molemmille puolille sekä käsijohteiden ulottaminen riittävän pitkälle. (Käsijohteiden tulee ulottua vähintään 300 mm yli porrasaskelman alkamis- ja päättymiskohdan.)
 - Portaiden askelmien reunojen erottumisen parantaminen (kontrastiraidat, valaistus).

Tilojen valaistus on paikoin hämärä ja ikkunoista tuleva luonnonvalo aiheuttaa vastavalona häikäisyä.

Kevyt matto on kiinnitetty lattiaan, mutta aiheuttaa edelleen kompastumisvaaran.

KALASTAJIEN TALO

Kalastajien talolle ei ole esteetöntä kulkuyhteyttä. Kulkureitillä keisarin majalta kalastajien talolle on tasoeroja, jyrkkä luiska ja lisäksi polulla on kiviä ja juurakkoja. Sisäänkäynnin kuistille johtavat portaat. Portaissa on käsijohteet, mutta ne päättyvät liian aikaisin. Askelmien reunat eivät erotu tummuuskontrastina.

Tarkasteluhetkellä kalastajien talo toimi varastona ja oli täynnä tavaraa. Kalastajien talon kynnykset ovat korkeat, n. 35 mm.

Kehittämiskohteita

- Portaiden toiminnallisuuden parantaminen
 - Käsijohteiden ulottaminen riittävän pitkälle
 - Portaiden askelmien reunojen erottumisen parantaminen (kontrastiraidat, valaistus)
- Sisäänkäynnin esteettömyyden kehittäminen
- Kynnysten ylittämisen helpottaminen
 - Kynnyskillojen asentaminen

Kalastajien taloon on portaat sisäänkäynnillä. Myös kulkureitillä on tasoeroja.

Portaiden käsijohteet päättyvät liian aikaisin. Askelmien reunat eivät erotu kontrastina.

VAHTIMESTARIN TALO

Vahtimestarin talo toimii tarkasteluhetkellä henkilökunnan asuntona eikä se ole laisinkaan museovieraiden käytössä.

Pääsisäänkäynti

Vahtimestarin taloon ei ole esteetöntä sisäänkäyntiä. Pääsisäänkäynti on kattamaton ja se on valaistu oven yläpuolelle sijoitetulla valaisimella. Ovikello sijaitsee melko korkealla. Ulko-oven edessä on kaksi porrasaskelmaa. Lisäksi ulko-oven takana kuistilla on portaat. Portaissa ei ole käsihoiteita. Askelmien reunat eivät erotu tummuuskontrasteina. Myös keittiön sisäänkäynnillä on portaat.

Ovet ovat melko kevyet avata. Ulko-ovessa ei ole kynnystä, mutta kuistin ovessa on syvä ja porrastettu, n. 30 mm korkea puukynnys.

Liikkuminen sisätiloissa

Sisätilojen mitoitus on melko väljä ajatellen liikkumista apuvälineillä. Huoneiden ovissa on suorareunaiset puukynnykset, joiden korkeus on n. 25 mm.

Wc-tilan mitoitus on ahdas eikä tilassa ole huomioitu esteettömyysnäkökohtia. Keittiön oven vapaa leveys on 780 mm. Keittiössä mitoitus on melko tiukka, mutta kaapiston eteen muodostuu halkaisijaltaan 1500 mm vapaa tila. Sähköliesi, kahvinkeitin ja pakastin ovat korkeudella, joihin lyhytkasvuinen tai pyörätuolia käyttävä henkilö ulottuu, mutta jääkaappi sijaitsee melko korkealla. Vesipisteen alla ei ole vapaata polvitilaa.

Kehittämiskohteita

- Sisäänkäynnin esteettömyyden kehittäminen
 - Huomioitava erityisesti mahdollinen toiminnan muutos rakennuksessa
- Wc- ja pesutilojen esteettömyyden kehittäminen seuraavan peruskorjauksen yhteydessä

Vahtimestarin talon sisäänkäynnillä on portaat. Postilaatikko on nurmialueella ja maa laatikon edustalla on kalteva, mikä hankaloittaa pääsyä postilaatikon luokse apuvälineillä liikuttaessa.

Myös kuistilla on portaat. Portaissa ei ole käsijohteita.

Kynnykset ovat pääosin matalia. Kuistin kynnyks on kokonaisuudessaan syvä.

Keittiön suunnittelussa ei ole otettu huomioon esteettömyysnäkökohtia.

KALAHAUTOMO

Kulkureitillä kalahautomolle on pituuskaltevuutta enimmillään 16 %. Tarkasteluhetkellä rakennukseen ei päästy sisälle. Sisäänkäynnillä on loiva luiska (kaltevuus n. 3 %) Sisäänkäyntiä ei ole valaistu. Ikkunasta tarkasteltuna rakennus on tasalattiainen.

Kehittämiskohteita

- Sisäänkäynnin valaistuksen lisääminen

ORTODOKSINEN KAPPELI

Ortodoksiseen kappeliin ei tällä hetkellä ole esteetöntä kulkuyhteyttä. Kulkureitillä keisarin majalta kalastajien talolle on tasoeroja, jyrkkä luiska ja lisäksi polulla on kiviä ja juurakkoa. Sisäänkäynnillä on portaat. Portaissa ei ole käsijohteita, eivätkä askelmien reunat erotu tummuuskontrastina. Ovi on kevyt avata. Ovessa on matala, porrastettu puukynnys. Kolmella seinustalla olevat ikkunat antavat tilaan runsaasti luonnonvaloa. (Kappeliin ei tule sähköä.)

Kehittämiskohteita

- Portaiden toiminnallisuuden parantaminen
 - Käsijohteiden sijoittaminen portaiden molemmille puolille
 - Portaiden askelmien reunojen erottumisen parantaminen tummuuskontrastin avulla (kontrastiraidat)

WC-TILAT

Museoalueella ei ole esteetöntä wc-tilaa. Museovieraiden käyttöön tarkoitetut wc-tilat (ulkokäymälät) sijoittuvat erilliseen piharakennukseen vahtimestarin talon pihapiirissä. Kulkureitillä wc-tilaan on pituuskaltevuutta. Rakennuksen seinässä on tilapaste ja opasteen yläpuolella on valaisin.

Wc-tilojen mitoituksessa ja varusteissa ei ole huomioitu esteettömyysnäkökohtia. Sisäänkäynnillä on portaat. Portaissa ei ole käsijohteita, eivätkä askelmat erotu tummuuskontrastina. Myös wc-tilan sisällä on askelman korkuinen tasoero, jonka havaitsemista ei ole korostettu kontrastimerkinnöin.

Kehittämiskohteita

- Yleisölle tarkoitettujen wc-tilojen kehittäminen ja esteettömän wc-tilan suunnittelu
 - Esteettömyysnäkökohtien huomioiminen myös muissa kuin pyörätuolin käyttöön mitoitetuissa wc-tiloissa
- Portaiden toiminnallisuuden parantaminen
 - Käsijohteiden sijoittaminen portaiden molemmille puolille
 - Portaiden askelmien reunojen erottumisen parantaminen tummuuskontrastin avulla (kontrastiraidat)

Käymälärakennuksen julkisivuun on kiinnitetty opaste.

Tasoeroja sisäänkäynnillä. Portaissa ei ole käsijohteita eivätkä askelmien reunat erotu tummuuskontrastina.

PIHARAKENNUKSET

Kulkureiteillä piharakennuksien sisäänkäynneille on pituuskaltevuutta. Lohikellarin ja talli- ja vaunuvajan sisäänkäynnit ovat kuitenkin lähes maan tasossa. Piharakennuksia ei päästy tarkastelemaan sisältä.

Lohikellari.

Talli- ja vaunuvaja.

Teksti ja kuvat:

Saija Sikkiä, suunnittelija, Kynnys ry
Niina Kilpelä, arkkitehti SAFA, Kynnys ry

PALVELUT

Teksti ja kuvat: Sari Salovaara

TIETOA JA PALVELUJA MONILLA AISTEILLA

Kulttuurikohteessa tiedon ja elämysten välittyminen monilla aisteilla palvelee laaja-alaisesti erilaisia yleisöjä. Ihmiset jäsentävät ympäristöään yksilöllisesti, joten monien aistien kautta tarjottava tieto lisää mahdollisuuksia eri-ikäisten, eri kulttuuritaustaisten ja toimintakyvyltään erilaisten ihmisten saada käynnillään tietoa ja muistoksi hyvä kokemus. Langinkosken kaltainen paikka tarjoaa hyvät mahdollisuudet moniaistiseen elämykseen. Luonnonläheisyys rikastuttaa aistiympäristöä. Sisätiloissa esineiden, tekstiilien, huoneiden ja tilojen erilaiset pintamateriaalit, lämpötilat ja tuoksut ovat ulottuvilla.

Näön kautta saatava informaatio on tietenkin keskeisessä asemassa kohteeseen tutustuttaessa. Valaistuksella tulisi pyrkiä takaamaan sekä turvallisuus että tiedon saanti. Heikosti näkeviä ja kaikkia ihmisiä palvelee parhaiten mahdollisimman kirkas, kuitenkin häikäisemätön valaistus, joka ei vaihtelee jyrkästi kirkkaan ja hämärän välillä.

Langinkoskella valaistuksen taso vaihtelee eri tiloissa ja siihen vaikuttaa ikkunoista tulevan luonnonvalon määrä. Tärkeätä on valaista hyvin keskeisiä asioita: lipunmyynti- ja palvelupiste, näyttelyesineet, opasteet ja seinätekstit, kulkureitit, portaikot jne. Esimerkiksi kalastusmajan yläkerrassa oleva nukketa-
lovitriini on kiinnostava esine, mutta esillä hyvin hämärässä paikassa eikä siitä kerrota, että mikä esine on kysymyksessä. Samoin kosken pienoismalli voisi olla paremmin valaistu. Tas-
kulamppuakin voi hyödyntää hämärissä paikoissa, jos sellaista

voi tarjota yleisön käyttöön tai opas voi kohdistaa valoa tärkeisiin yksityiskohtiin.

Langinkoskella olisi hyvä olla lisää seinätekstejä. Vaikka opas-kirjanen on tärkeä ja hyödyllinen, ei sen avulla kovin helposti saa välitöntä tietoa, että missä käytössä kukin huone on ollut eivätkä kaikki osallistu opastetuille kierroksille. Huomattavaa on myös se, että kaikki eivät kuule oppaan puhetta ja kaipaavat tietoa kirjoitettuna. Joka tilassa tulisi olla seinäopaste, jossa hyvin lyhyesti kerrottaisiin esim. kolmella kielellä, että mikä huone on kysymyksessä ja mikä ko. tilassa on erityisesti huomionarvoista. Kaikki yleisön luettavaksi tarkoitetut tekstit tulisi tehdä mahdollisimman selkeiksi ja hyvin erottuviksi siten että kirjainten koko ja kontrastit ovat riittäviä ja valaistus kohdistuu opasteisiin. Tekstien sijoittelussa kannattaa noudattaa kautta linjan samaa logiikkaa ja sijoittaa ne hyvälle lukukorkeuksille.

Esineiden tutkiminen koskettamalla on Langinkoskella verrattain hyvin mahdollista, sillä monia huonekaluja voi koskettaa. Joitain tyyppillisiä esineitä, tekstiilejä tai muita materiaaleja, voisi tarjota tutkittavaksi ja tunnusteltavaksi. Esineistä on myös mahdollista tehdä kopioita, jotka ovat kosketeltavissa. Vitriineissä olevat esineet ovat ulottumattomissa, kuten esim. Langinkosken pienoismalli lasin takana. Pienoisalleja olisi nykyään mahdollista toteuttaa kosketusta kestävinä siten että ne ovat samanaikaisesti visuaalisesti informatiivisia ja houkuttelevia. Silloin niistä hyötyvät kaikki museokävijät. Esimerkiksi Louhisaaren kartano-museon alueesta on teetetty keraaminen pienoismalli noudat-

taen Design for All -periaatetta eli on haettu kaikille soveltuvaa ratkaisua. Kosketeltavista pienoismalleista ja niiden sovelluksista on luettavissa tietopaketti osoitteessa <http://kulttuuriakaikille.info/oppaita>.

Visuaalista kokemista voivat täydentää myös erilaiset äänimaailmat. Äänimaailma voi olla luonnollisesti tuotettua (oppaan tekemänä tai kävijä itse saa kokeilla) tai tallennettuna toistettua esim. puhetta, työkalun ääntä, jonkin tapahtuman äänimaailmaa jne. Äänet voivat osaltaan auttaa kävijää "tekemään aikamatkaa" historiallisiin elinolosuhteisiin ja entisaikojen arkeen.

Näkövammaisia kävijöitä hyödyttäisivät kuvailutulkkauksen lisäksi Langinkosken alueesta tehty kohokartta sekä (kuvailevan) tiedon tarjoaminen isotekstinä sekä pistekirjoituksella. Näkövammaisille suunnattujen palvelujen kehittämistä kannattaisi tehdä yhdessä käyttäjien kanssa eli paikallisten näkövammaistahojen kanssa. Etelä-Kymen Näkövammaiset ry:n yhteystiedot löytyvät täältä: <http://www.kasun.fi/etela-kymen.html>. Usein yhdistysihmiset toimivat vapaaehtoisesti tai kulukorvauksia vastaan.

Myös kuulemisolosuhteita kehitettäessä ja mahdollisia apulaitteita hankittaessa kannattaisi olla yhteydessä paikallisiin asiantuntijatahoihin vaihtoehtojen etsimisessä. Esimerkiksi induktioilmukkaa mietittäessä löytyvät Kotkan Seudun Kuulonhuolto ry:n tiedot osoitteesta <http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuulo/kuuloneuvonta/kaakkois-suomi/>.

Huomionarvoista on, että kulttuuripalvelujen kehittämiseen mahdollisimman monille hyvin toimiviksi ja saavutettaviksi on haettavissa avustuksia. Rahoituslähteistä on lisätietoa osoitteessa <http://www.kulttuuriakaikille.info/rahoituslahteita>.

Kehittämiskohteita

- Valaistuksen riittävyyden ja suuntaamisen tarkastelu:
 - Keskeisiä valaistavia kohteita palvelupiste, kulkuväylät, opasteet, kiinnostavat esineet.
- Sisätiloissa olevia opasteiden tarkastelu kokonaisuutena:
 - Yhtenäisyyttä, lisää huonekohtaisia seinätekstejä, hyvää luettavuutta ja selkeyttä.
- Kokemuksellisuutta täydentävien ja vaihtoehtoja tarjoavien mahdollisuuksien hyödyntäminen
 - Kosketeltavuus, mahdolliset äänitteet, apuvälineet.
- Saavutettavuuden kehittämiseen suunnattuja avustuksien hyödyntäminen.
- Yhteistyö kohderyhmien kanssa.

Nukketalovetriini kalastusmajan yläkerrassa on kiinnostava esine, mutta esillä hyvin hämärässä paikassa.

VIESTINTÄ

Verkkosivut

Langinkosken verkkosivut antavat selkeän ja raikkaan vaikutelman. Videomateriaali ja äänitiedoston käyttö antavat modernin vaikutelman. Hyvät kontrastit taustan ja tekstin välillä ja selkeät kirjasimet tukevat helppokäyttöisyyttä. Taustatietoa löytyy runsaasti ja verkkoon soveltuvalla tavalla tiiviisti ilmaistuna. Sivuston kolme lähes identtistä kieliversiota palvelevat laajaa asiakuntaa.

Langinkosken verkkosivut eivät ole täysin esteettömät teknisesti toteutukseltaan. Verkkosivujen alustan suunnittelussa tulisi varmistaa, että sivut pystyy lukemaan erilaisilla graafisilla ja tekstipohjaisilla selainohjelmilla. Verkkosivujen käytettävyyden testauksen voi tilata esimerkiksi Näkövammaisten keskusliiton kautta ja sivujen toimivuutta näkövammaisille voi arvioida myös itse heidän ohjeidensa mukaisesti. Ohjeet löytyvät osoitteesta <http://www.nkl.fi/tietoa/esteettomyys/testohje.htm>.

Saavutettavaan verkkosuunnitteluun on saatavilla ohjeistuksia ja verkossa on validaattoreita (esim. <http://validator.w3.org/>), joita käyttäen voi arvioida sivuja myös maksutta. Validaattorin antamien tulosten tulkinnassa tarvitaan yleensä verkkosuunnittelijoiden asiantuntija-apua. Validaattorin tulos Langinkosken sivuilta on luettavissa seuraavasta linkistä: <http://validator.w3.org/check?uri=http%3A%2F%2Fwww.langinkoskimuseo.com%2Fapahtumat.html&charset=%28detect+automatically%29&doctype=Inline&group=0>

Verkkosivuilla on tärkeää kertoa perustiedot esteettömyydestä ja saavutettavuudesta. Myös alueella liikkumisen ja osallistumisen esteistä on hyvä tiedottaa verkkosivuilla. Langinkosken sivuilla tiedot voisi lisätä omaan osioonsa esimerkiksi omaksi navigaatiopainikkeekseen Yhteystiedot-painikkeesta seuraavaksi. Painikkeen voi nimetä joko sanalla Saavutettavuus tai Esteettömyys. Saavutettavuustiedot kannattaa lisätä kaikkiin kieliversioihin samaan kohtaan sivustoa.

Sanallisten saavutettavuustietojen ilmaisemisen tukena voi käyttää lisäksi symbolikuvia, jotka välittävät paljon informaatiota yhdellä vilkaisulla. Symbolikuvia voi ladata Kulttuuria kaikille -palvelun verkkosivuilta osoitteesta: <http://kulttuuriakaikille.info/index.php?k=12081> Esimerkkeinä ulkomuseoista, jotka antavat esteettömyys-/saavutettavuustietoja sivuillaan voisi mainita Sagalundin Kemiössä ja Seurasaaren Helsingissä. Kotkassa Merikeskus Vellamo antaa saavutettavuudesta sivuillaan seikkaperäisiä tietoja.

<http://www.sagalund.fi/pages/suomi/vierailuinfo/saavutettavuus.php>

http://www.nba.fi/fi/seurasaari_saavutettavuus

<http://www.merikeskusvellamo.fi/Info/Erityisryhm%C3%A4t%20ja%20saavutettavuus>

Kehittämiskohteita

- Ylänavigaation painikkeiden nimeämisen ja järjestyksen loogisuuden tarkistaminen, sillä esim. kartta liittyisi yhteystietoihin.
- Kontrastin parantaminen navigaation alemman palkin tekstin ja taustan välillä.
- Verkkosivujen teknisen alustan esteettömyyden varmistaminen siten, että sivut ovat luettavissa erilaisilla graafisilla ja tekstipohjaisilla selainohjelmilla.
- Alt-tekstien määrittely sivustolla käytettäville kuville tulisi määrittellä alt-tekstit:
 - Välitetään kuvan sisältö tekstimuodossa niille, joilla ei ole käytössään kuvia tukevaa selainta. Alt-tekstin tulisi kertoa kuvan olennainen sisältö.
- Saavutettavuudesta olisi hyvä mainita ainakin:
 - mahdollinen tuleva esteetön pysäköinti ja ohjeet saatoliikenteelle
 - esteettömät kulkureitit ja missä määrin museoalueen kohteisiin voi tutustua esteettömästi
 - sanallista tietoa museoalueella liikkumisen ja toimimisen esteistä
 - ilmainen sisäänpääsy avustajalle
 - tuleva esteetön wc ja sen sijainti
 - mahdollisuus kosketella esineitä
 - lainattavat apuvälineet jos niitä hankitaan
 - opastukset eri ryhmille: jos mahdollista soveltaa selkokielelle, lisätä kuvailutulkkauksia, hankkia viittomakielen tulkkia
 - saako kahvilasta erikoisruokavaliota noudattaville sopivaa ruokaa tai leivonnaisia (tämä tieto voi olla myös kahvilan esittelyn yhteydessä)

Kaikki Sagalundin rakennukset ovat valitettavasti vaikeakulkuisia pyörätuolilla. Rakennustemme sisäänkäynneillä on portaita, ja ovissa korkeat kynnykset. Suunnitelma tehdä museon päärakennuksesta esteetön pyörätuoleille on työn alla.

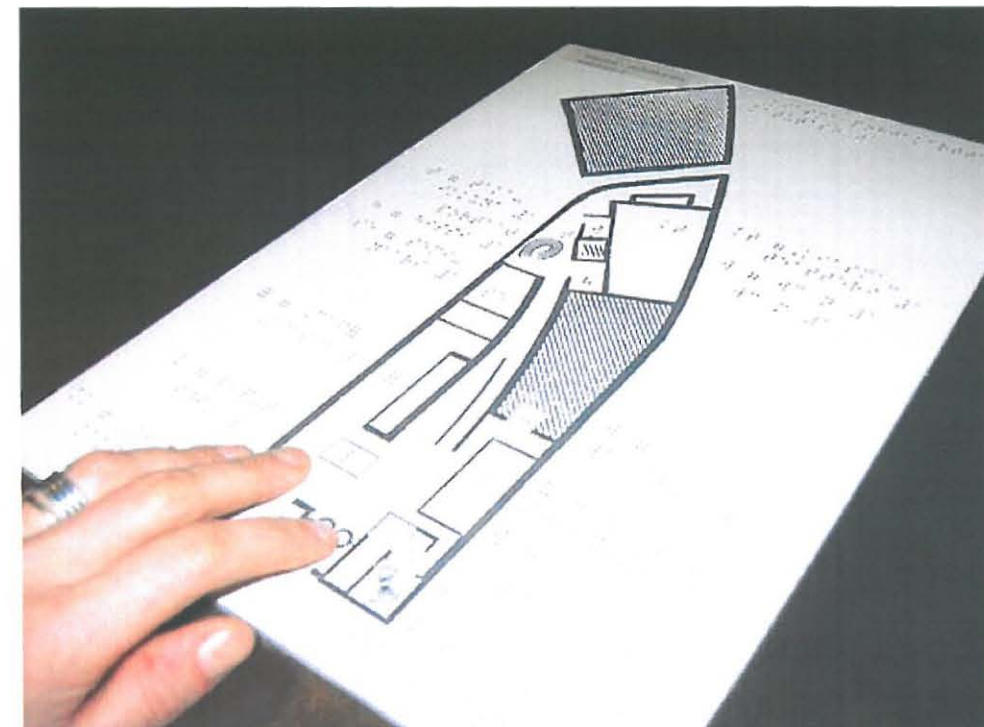
Infotiski löytyy lippukassan ja museopuodin yhteydestä päärakennuksessa. Sisäänkäynti ei valitettavasti ole pyörätuolille esteetön, mutta henkilökuntamme tulee mielellään ulkopuolelle palvelemaan.

Liikuntarajoitteisten WC löytyy päärakennuksen kellarikerroksesta, johon on erillinen, portaaton sisäänkäynti rakennuksen vasemmasta päädystä.

Sagalundin museon sivuilla on kerrottu kohteen saavutettavuudesta. Tekstin lisäksi on käytetty symboleita. (Kuvakaappaus sivuilta.)

Nykytaiteenmuseo Kiasman kohopohjakartta.

Langinkoski-kirja antaa arvokasta tietoa kohteesta.

Opaskirja

Taustatietona keisarillisesta kalastusmajasta on tarjolla ostettavaksi pienikokoinen 20-sivuinen Langinkoski-kirja, jonka hinta on kolme euroa. Kirja antaa arvokasta tietoa kohteesta ja sen hinta on kohtuullinen. Kirjanen on tukevaa paperia ja kooltaan (A5) helposti käsiteltävä.

Opaskirja toimii lähes yleisesitteen tavoin. Kannen sisäisivuilla on tyylitellyt alueen kartat: etusivulla alueen rakennukset sekä pysäköinti ja takasivulla kohteen sijainti suhteessa Kotkaan ja lähitaajamiin. Takakannessa annetaan tiedot avoinna olosta

sekä yhteystietoja. Kirja kertoo kohteen historiasta, mutta antaa lopussa jopa ruokaohjeita kalastusmajan hengessä. Kirjasen sisällön rakennetta ei ole ihan helppo hahmottaa kun erityyppistä tietoa ei ole laitettu omiksi osioikseen.

Kirjoitustyyli on yleiskielinen ja melko helposti lähestyttävä, sillä historiatietoa tarjotaan ja taustoitetaan siten, että henkilöistä muodostuu eläviä mielikuvia. Lauserakenteet ovat osittain melko monimutkaisia ja kirjasin pientä kokoa. Taitto olisi voinut ehkä olla vielä selkeämpi. Mikäli kirjaa uusitaan, voi ottaa huomioon seuraavassa lueteltuja kehitettäviä asioita.

Kehittämiskohteita

- Mahdollisessa kirjan uudistuksessa voisi lähentyä selkokielen reunaehtoja, jolloin sisällön kokonaisuus tulisi jäsenellä selkeämmin hahmotettaviksi osioiksi, lauserakenteet yksinkertaistuisivat ja taitto entisestään selkiytyisi.
- Voisiko kirjanen olla ilmainen niille, jotka eivät hyödy puhutusta informaatiosta sekä niille, jotka eivät liikkumisesteiden takia pääse tutustumaan kohteisiin?
- Kohteen esteettömyydestä ja/tai sen puutteista kertominen opaskirjasen perustiedoissa.
- Karttojen tulee kertoa selkeästi hahmotettavassa muodossa alueesta ja sen palveluista, tulisi lisätä kuvakkeita, jotka kertovat missä on info ja lipunmyynti, pysäköintipaikat, WC-tilat, mahdollinen kahvila jne.
- Kuvatunnusten, esim. pyörätuolisymbolin, käyttäminen auttaa löytämään tarpeelliset tiedot. (Kulttuuria kaikille -palvelun sivustolta on mahdollista poimia symboleja, <http://www.kulttuuriakaille.fi/index.php?k=12081>.)

OPASTETUT KIERROKSET

Missä tahansa kohteessa opastettu kierros on elävän kontaktin ansiosta moniin tarpeisiin sopivin keino tutustua ja tutustuttaa kohteeseen. Oppaat pystyvät reagoimaan erilaisten ihmisten tarpeisiin ja luovat osaltaan koko käynnin ilmapiirin. He voivat myös rikastuttaa elämystä tarjoamalla esim. käsin kosketeltavaksi esineitä (voivat olla kopioita jos ei alkuperäisiä ole mahdollista koskea) tai tukea käynnin onnistumista tarjoamalla apuvälineitä vierailijoiden käyttöön.

Langinkoskella yleisö kohtaa aina yleisöpalvelussa museoamanuenssin, joka tuntee museon hyvin ja pystyy tilanteen salliessa vastaillemaan kysymyksiin ja kertomaan museosta kiinnostavalla tavalla. Haasteellisia ovat kiireiset ajat, jolloin amanuenssi ottaa vastaan yleisön, rahastaa ja valvoo samanaikaisesti. Näitä tilanteita ajatellen museossa ei ole tarpeeksi tietoa esillä kalastusmajan eri huoneissa tai opasteita eri rakennuksissa. Erikseen tilattavissa opastuksissa on monipuolinen kielivalikoima sekä tarjolla myös draamallisia opastuksia, jotka tekevät käynnistä erityisen elämyksellisen.

Liikkumisolosuhteet vaikuttavat opastetun kierroksen sujumiseen ja oppaiden tuleekin huolehtia myös niistä, jotka eivät pysty seuraamaan opasta kaikkialle. Opas voi esim. tarjota tutustuttavaksi kiinnostavaa kohteeseen liittyvää materiaalia siksi aikaa kun muu ryhmä on esim. kalastusmajan toisessa kerroksessa. Opastetulle kierrokselle osallistuville tulee myös olla mahdollisuus istuutua kuuntelemaan opasta.

Langinkosken museoamanuenssi Antero Hänninen tuntee museon hyvin ja pystyy tilanteen salliessa vastaillemaan kysymyksiin ja kertomaan museosta kiinnostavalla tavalla.

Myös näkemisen ja kuulemisen olosuhteet vaikuttavat yleisön kokemukseen. Jos mahdollista, tulisi taustahäly eliminoida pois ja varmistaa että kaikilla on mahdollisuus sekä kuulla että seurata katseella opasta. Opastetuille kierroksille voi myös hankkia kuulemisen tueksi laitteistoja, joissa oppaan kaulalla olevaan mikrofoniin puhuma puhe välittyy kuulijalle joko kuulokkeilla tai kuulokojeen käyttäjille induktiosilmukan kautta.

Mikäli Langinkoskella otetaan käyttöön lainattavia apuvälineitä, on oppaiden tehtävä kannustaa niiden käyttöön kierrosten aikana. Mahdollisia välineitä ovat mukana kannettavat istuimet, rollaattorit, lastenrattaat, kuulemisen apulaitteet, suurennuslasit, taskulamput.

Tarjolla olevien tilattavien opastettujen kierrosten valikoimassa on hyvä huomioida myös toimimisesteiset ihmiset. Viittomakielien tulkkaukset palvelevat viittomakielisiä, kuvailutulkkaus näkövammaisia ja selkokieli niitä joilla on joko oppimisesteitä tai jotka opettelevat kieltä.

Opastettu kierros voidaan tarjota tulkattuna viittomakielelle, jolloin oppaan lisäksi tarvitaan tulkki, joka tilataan tulkikeskuksesta erikseen. Olisi hienoa jos tulkkaus tulisi asiakkaille maksamaan vain saman kuin muutkin vieraalla kielellä tehtävät opastukset niitä tilanneille. Tällöin museo maksaisi erotuksen.

Kuvailutulkkaus koulutusta saanut opas voi tarvittaessa liittää opastukseensa sanallista kuvailua, jotta huonosti näkeväkin saa tietoa yksityiskohdista. Tällaisten kuvailutulkattujen opastusten osana on hyvä olla moniaistisuutta mahdollisimman paljon. Oppaiden olisi hyvä saada koulutusta kohteiden sanallises- sa kuvailemisesta ja näkövammaisten henkilöiden liikkumisen opastamisesta. Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry, www.kulttuuripalvelu.fi, on organisoinut kuvailukoulutuksia ja Suomeen-

kin on saatu koulutettuja kuvailijoita, joita voi tiedustella oppaiden koulutusta.

Selkokielessä kouluttautunut opas voi tarpeen mukaan tehdä kielellisesti mahdollisimman selkeän opastuksen. Selkokielen mahdollisuuksien esittelyistä ja koulutuksista antaa tietoa Selkokeskus, <http://papunet.net/selkokeskus/koulutus.html>.

Kotkan alueella kulttuuritoimijat voisivat ehkä yhdistää voimavarojaan ja kouluttaa oppaita yhteisesti? Kulttuuria kaikille -palvelu voi auttaa koulutuksen suunnittelussa ja tahojen saattamisessa yhteen, ks. http://www.kulttuuriakaikille.info/palveluita_tarjolla_koulutukset.

Kulttuuria kaikille -palvelun sivustolla myös tarjotaan ohjemateriaalia liikkumis- ja toimimisesteisten kävijöiden huomioimisesta opastetuilla kierroksilla. Ohje voisi olla tulostettuna tarjolla Langinkosken oppaiden käyttöön. Mukana on esimerkiksi ohjeita selkokielen käytöstä ja kohteiden kuvailemisesta näkövammaisille kävijöille.

http://www.kulttuuriakaikille.info/saavutettavuus_tietopaketit_ja_opaat_museot_ja_nayttelyt

Kehittämiskohteita

- Opastusten aikana huolehditaan että opasta voi kuunnella myös istuen ja että kaikilla on mahdollisuus kuulla selostusta ja olla katsekontaktissa oppaaseen
- Tarjontaan lisätään mahdollisuus kuvailevaan, selkokieliiseen ja viittomakielelle tulkattuun opastukseen
- Tiedotetaan mahdollisuudesta soveltaa opastuksia myös nk. erityisryhmien tarpeisiin
- Järjestetään opastaville henkilöille koulutusta (ehkä yhteistyössä alueen muiden kulttuuritoimijoiden kanssa?)
- Oppaat voivat rikastuttaa elämystä tarjoamalla tutustuttavaksi esim. käsin kosketeltavia esineitä
- Oppaat tarjoavat liikkumisesteisille ihmisille mahdollisuuksia tietojen ja elämysten saamiseen, mikäli osa ihmisistä ei voi seurata ryhmää kaikkialle (esim. tutkittavaksi koriin laitettuna kuvia, infotekstiä, esineitä)
- Opastusten yhteydessä yleisölle rohkaisua apuvälineiden käyttöön: tuolit, kuulemisen apulaitteet, suurennuslasit, taskulamput

Teksti ja kuvat: Sari Salovaara, projektipäällikkö
Kulttuuria kaikille -palvelu
Kehys, Valtion taidemuseo

LISÄTIETOA:

Esteetön rakennus ja ympäristö. Turvallinen toimia ja liikkua. Suunnitteluopas. Rakennustietosäätiö. Rakennustieto Oy. Tampere. 2007

Tietoa rakennetun ympäristön esteettömyydestä www.esteeton.fi
> rakennettu ympäristö

Helsingin kaupungin Helsinki kaikille –projektin symbolipankki www.hel.fi/helsinkikaikille > kuvasympolit

Kulttuuria kaikille sivuston symboleja <http://kulttuuriakaikille.info/index.php?k=12081>

Kosketeltavat pienoismallit <http://kulttuuriakaikille.info/oppaita>.

Rahoituslähteitä saavutettavuuden kehittämiseen <http://www.kulttuuriakaikille.info/rahoituslahteita>.

Verkkosivujen käytettävyys <http://www.nkl.fi/tietoa/esteettomyys/testohje.htm>.

Saavutettavaan verkkosuunnittelun ohjeistus ja validaattori esim. <http://validator.w3.org/>

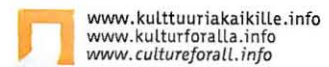
Kuvailukoulutukset Näkövammaisten Kulttuuripalvelu ry, www.kulttuuripalvelu.fi

Selkokeskus, selkokielen mahdollisuuksien esittely ja koulutukset <http://papunet.net/selkokeskus/koulutus.html>.

kynnys konsultit

Kynnys ry / Kynnys konsultit
Siltasaarenkatu 4
00530 HELSINKI

puh. (09) 685 0110
fax (09) 6850 1199
www.kynnyskonsultit.fi

Kulttuuria kaikille -palvelu / Valtion taidemuseo
Kaivokatu 2
00100 HELSINKI

puh. (09) 1733 6378
www.kulttuuriakaikille.info